

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Пдб 05.2 «ЛІДЕРСТВО І РОБОТА В КОМАНДІ»**

ОПП «Правоохоронна діяльність»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 26 Цивільна безпека

Спеціальність: 262 Правоохоронна діяльність

Кваліфікація: бакалавр правоохоронної діяльності

Професійна кваліфікація: офіцер тактичного рівня Державної прикордонної служби України

Форма навчання: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Лідерство і робота в команді» є дисципліною вільного вибору ОПІ «Правоохоронна діяльність». Вивчається протягом 4-го семестру на кафедрі психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Лідерство і робота в команді» є: формування у курсантів наукових і професійних знань у сфері ефективного лідерства, розвиток психологічної культури майбутнього керівника і освоєння технологій створення і просування особистого бренду керівника-лідера, активізація лідерського потенціалу як сукупності умінь самоуправління і управління іншими людьми.

Основне завдання навчальної дисципліни – сформуванати наукове уявлення про соціально-психологічну природу лідерства, про сучасні виклики і вимоги щодо ефективного лідерства; ознайомити з основними видами лідерства та їх проявами у різних сферах життєдіяльності особистості та суспільства; розшири уявлення курсантів про власний потенціал лідера для подальшого особистісного та професійного розвитку; розвивати навички аналітичного і критичного мислення і розуміння, оцінювати ідеї та пропозиції, формулювати докази, робити висновки і узагальнювати аргументи, творчо генерувати нові ідеї.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни курсант повинен:

ВРН-3 Управляти загальновійськовими та прикордонними підрозділами (прийняття рішення, планування, мотивація та контроль) в ході повсякденної та оперативно-службової діяльності, бойових дій у різних умовах обстановки з використанням засобів зв'язку та телекомунікацій.

1. Знати чинники і закономірності різних видів психологічного впливу на особистість.
2. Розуміти значення та функції психологічних мотиваційних впливів керівника на персонал.
3. Застосовувати способи ефективного переконання та прийоми психологічного впливу на персонал.
4. Аналізувати виконання персоналом завдань під час повсякденної діяльності у звичайних та екстремальних умовах.
5. Інтегрувати систему методів протидії психологічним впливам в професійну діяльність.
6. Оцінювати ефективність здійснення управлінського впливу при виконанні професійних завдань.

ВРН-4 Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосування сил і засобів у різних умовах, всі види бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення..

1. Розуміти зміст функціонування підсистем побудови охорони державного кордону,

2. Застосовувати сили і засоби у різних умовах оперативно-службової діяльності.
4. Аналізувати практичні аспекти діяльності підпорядкованого персоналу у всіх видах забезпечення.
5. Синтезувати отримані знання та практичні навички під час виконання завдань з охорони державного кордону.
6. Оцінювати вплив видів бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення на стан виконання покладених на підрозділ завдань.

ВИКЛАДАЧІ: згідно форми А-4.03.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Методика вивчення дисципліни передбачає врахування взаємозв'язків тем курсу з поняттями, термінами і категоріями психології управління, соціології, психології та педагогіки у процесі вивчення яких курсанти могли б отримати теоретичне розуміння сутності та природи основних форм та методів управління персоналом прикордонних підрозділів.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії кафедри, ноутбук, мультимедіа-проектор, модульне середовище кафедри.

Вивчення курсу не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Години	Кількість годин												Форми підсумкового контролю				
				Аудиторні заняття						Індивідуальна робота						Самостійна робота	Курсовий (дипломний) проект	Екзамен	Диференційований залік	Залік
				Усього	Лекції	Семінари	Групові заняття	Практичні заняття	Індивідуальні заняття	Підсумковий контроль	Усього	Реферат	Конспект з теми	Курсова робота	Контрольна робота					
II	IV	3	90	30	12	14			-	4	30	30		-	-	30	-		+	-
Усього за курс		3	90	30	12	14			-	4	30	30		-	-	30	-		+	-

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-4	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-6	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-7	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-8	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-9	Здатність працювати в команді.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-10	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства прав, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ЗК-11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

Шифр	Компетентність	Методи контролю
	активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності професійні компетентності		
СК-3	Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
СК-4	Здатність до критичного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
СК-5	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
СК-6	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ВРН-3	Управляти загальновійськовими та прикордонними підрозділами (прийняття рішення, планування, мотивація та контроль) в ході повсякденної та оперативно-службової діяльності, бойових дій у різних умовах обстановки з використанням засобів зв'язку та телекомунікацій.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.
ВРН-4	Організувати комплексне функціонування підсистем побудови охорони державного кордону, застосувати сили і засоби у різних умовах обстановки, всіх видах бойового, ресурсного та інженерно-технічного забезпечення.	МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.4; МН2.2; МН2.3; МН3.1; МН3.3	МК1.1; МК1.2; МК2.1; МК3.1; МК4.1; МК4.4.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Міся					Номери тем, занять та кількість годин		Кількість годин
			1	3	4	5	9	10		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Природа лідерства	4	Л2	С32				II	1/1Л(2); 1/2Сз(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2);	8
2	Лідерство і влада	4	Л2	С32				III	3/1Л(2); 3/2Сз(2); 4/1Л(2); 4/2Сз(2);	8
3	Персональне лідерство	4	Л2	С32				IV	5/1Л(2); 5/2Сз(2); 5/3Сз(2)	6
4	Лідерство і команда в публічній сфері як взаємодія	4	Л2	С32				V	6/1Л(2); 6/2Сз(2); Дз 4	8
5	Імідж лідера і його сприйняття	6	Л2	С32	С32					
6	Політико-психологічні характеристики сучасних політичних лідерів	4	Л2	С32						
	Диференційований залік	4	Дз4							
	Всього	30	12	14					Всього	30

Умовні позначення: Лекція - Л, Семінарське заняття - СЗ, Практичне заняття - ПЗ, Заняття, що обов'язкове для оцінювання – СЗ, Диференційований залік - Дз.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми та навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
2 курс, 4 семестр					
1			10	Сутність та поняття лідерства	
	1	лекція	2	<u>Природа лідерства.</u> 1. Основні теорії лідерства. 2. Стили лідерства.	[1.1] с. 91-99; [1.2] с.29-35.
	2	семінар	2	<u>Типові невдачі та помилки лідерів.</u> 1. Характерні відмінності керівника і лідера. 2. Причини основних невдач лідерів.	[1.1] с. 91-99; [1.2] с.29-35.
		самостійна робота	6	1. Типові помилки керівників, лідерів у системі міжособистісної взаємодії. 2. Відмінності між керівником і лідером	[1.1] с. 91-99; [1.2] с.29-35.
2			24	Лідерство і влада	
	1	лекція	2	<u>Природа влади.</u> 1. Ключові форми влади. Взаємодія основних форм влади. 2. Національно-історична ситуація як детермінанта лідерства у публічній сфері.	[1.1] с. 137-144; [1.2] с. 44-50.
	2	семінар	2	<u>Основні форми влади</u> 1. Харизматичні особистості та їх характеристика 2. Теорія мотивації Герцберга.	[1.1] с. 137-144; [1.2] с. 44-50.
		індивідуальна робота	16	Відпрацювання рефератів	тематика рефератів
		самостійна робота	4	1. Лідерство у публічній сфері в контексті політичної культури 2. Взаємодія основних форм влади.	[1.1] с. 137-144; [1.2] с. 44-50.
3			10	Персональне лідерство	
	1	лекція	2	<u>Завдання та мета персонального лідерства.</u>	[1.1] с. 99-102; [1.2] с. 51-56.

				1. Основні складові розвитку персонального лідерства. 2. Регулювання та інтеграція персонального лідерства.	
	2	семінар	2	<u>Модель компетенцій лідерства.</u> 1. Основні компетенції в реалізації лідерської позиції. 2. Ключові компетенції лідера	[1.1] с. 99-102; [1.2] с. 51-56.
		самостійна робота	6	1. Базові компетенції керівник (процесуального лідера). 2. Сутність управлінських компетенцій.	[1.1] с. 99-102; [1.2] с. 51-56.
4			20	Лідерство і команда в публічній сфері як взаємодія	
	1	лекція	2	<u>Роль команди в управлінській діяльності.</u> 1. Характеристика ролей у команді. 2. Життєвий цикл команди та стратегії діяльності лідера на його стадіях.	[1.1] с. 102-110; [1.2] с. 56-61.
	2	семінар	2	<u>Основні відмінності команд від робочих груп</u> 1. Позитивні й негативні сторони формування індивідуального «образу команди». 2. Умови ефективної трансформації команди в організацію	[1.1] с. 102-110; [1.2] с. 56-61.
		самостійна робота	2	1. Ознаки сильної команди. 2. Стратегії діяльності лідера-керівника.	[1.3] с. 271-279. [1.1] с. 104-108;
		індивідуальна робота	14	Відпрацювання рефератів	тематика рефератів
5			12	Імідж лідера і його сприйняття	
	1	лекція	2	<u>Імідж лідера.</u> 1. Харизматичні аспекти прояву лідерства. 2. Вплив лідера через соціально-психологічні канали авторитету.	[1.1] с. 273-284; [1.2] с. 91-96.
	2	семінар	2	<u>Раціональні оцінки і самооцінка лідера.</u> 1. Соціально-психологічні канали впливу лідера 2. Характеристика самооцінки лідера	[1.1] с. 162-163; 273-284; [1.2] с. 85-91.
		семінар	2	<u>Вплив лідера на команду.</u> 1. Роль авторитету у роботі команди. 2. Лідерська харизматичність	[1.1] с. 273-284; [1.2] с. 96-101.
		самостійна робота	6	1. Характеристика поведінки лідера. 2. Харизматичність і мотивація.	

6			10	Політико-психологічні характеристики сучасних політичних лідерів	
	1	лекція	2	<u>Психологія еліт.</u> 1. Персоніфікація політики і влади як відмінна особливість українського політичного процесу. 2. Психологічний портрет української влади.	[1.1] с. 167-187; [1.2] с. 111-118.
	2	семінар	2	<u>Психологічні характеристики регіональних політичних лідерів.</u> 1. Специфіка регіональних еліт. 2. Становлення регіональних політичних лідерів	[1.1] с. 167-187; [1.2] с. 111-118.
		самостійна робота	6	1. Політична еліта сучасної України 2. Ступінь і ефективність впливу еліт на суспільство.	[1.1] с. 167-187; [1.2] с. 111-118.
	Диференційований залік		4		
	Разом за курс		30		
	Усього		90		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1.1. Кочубей Т. Сучасні теорії лідерства: теоретичний аспект / Т. Кочубей, А. Семенов // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. -2012. -№ 40. -С. 176-184.
- 1.2. Мітлош А. В., Маляко В. О., Бажанюк В.С., Камишин В. В. Психологічні особливості лідерської обдарованості : концепції, діагностика, тренінги [Текст]: монографія. К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014.–290 с.–83,00 Кушнір Р. Дій! Другі 100 000 кроків до успіху [Текст] Дрогобич: К
- 1.3. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. / В. М. Федорчук – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 250 с.
- 1.4. Федорчук В. М. Соціально-психологічний тренінг «Розвиток комунікативної компетентності викладача» : навчально-методичний посібник / В. М. Федорчук . – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. – 240 с.

2. Додаткова література

- 2.1. Бурнард Ф. Тренінг межличностного взаимодействия / Ф. Бурнард. – СПб.: Питер, 2002. – 304 с.
- 2.2. Базылевич Т.Ф. К психологии целостной индивидуальности. — М.: Издательство «Институт психологии РАН», 1997.
- 2.3. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники : учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. / И. В. Вачков. - - М.: Издательство «Ось 89», 2000. – 224 с.
- 2.4. Вільш І. Концепція сталих індивідуальних рис особистості та школа //Практ. психологія та соціальна робота. – 1999. – №6.

Інтернет-ресурси:

1. <http://westudents.com.ua/knigi/499-diferentsalna-psihologiya-paly-aa.html>
2. http://pidruchniki.com/1584072030228/psihologiya/diferentsialna_psihologiya_
3. <http://psy.knlu.kyiv.ua/diferencialna/>
4. <http://elibrary.kubg.edu.ua/14336/>
5. <http://www.psychology.cv.ua/index.php/navchalnyy-protses/dystsypliny-okr-bakalavr/71-dyferenciina-ps>
6. <http://enc.com.ua/psixologichna-enciklopediya/dets-dnev/107705-diferencialnapsixologiyadifferentialpsychology.html>
7. <http://posibnyky.vntu.edu.ua/opp/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

		МК 4.5	Практичний
--	--	--------	------------